

PENTAS SECUNDA

QUAESTIONUM
SELECTIORUM
PHILOSOPHICARUM

IN CHRISTINE à Aboënsi Academiâ
Publico disputationis examine,

SUB MODERATIONE

PETRI PETRI TORPENSIS,
Fac. Phil. ibidem Adjuncti, propositarum,,

RESPONDENTE

ANDREA IOANNIS ULMENIO,
NERICIA-SVECO S. R. M. Stipendario.

Addiem 15. Martij Anno 1648. Loco
& horis consuetis.

August. lib. 8. de civit. c. 9.

Tanti estimat Philosophiam, ut non dubitet asseverare illos, qui eam fugiendas
putant, nil aliud habi velle, quam ut ipsa sapientiam amemus.

A B O Æ

Excudebat Petrus Wald/ Acad. Typogr. Anno 1648.

*Viris clarissimis, consultissimis, politissimis: nec non
usu & experientia praestantissimis,*

Dn. ANDREÆ ANDREÆ Salemontano,
Regij Dicasterij Aboënsis Secretario Accuratisimo.

Dn. NICOLAO ARVIDI LÆZ, Civitatis
Aboënsis Consuli Regio, Meritisimo,

Dn. LAURENTIO PETRI, arcis Aboënsis,
eiusq; districtuum Secretario fidelissimo.

Dn., LAURENTIO BROCHIO curiae Abënsis
Syndico dexterimo,

Dn. HAQUINO ANDREÆ Ostro-Gotho,
*Camerae curialis Aboënsis Notario Impigerri mo, Ho-
spiti ac Nutritio suo Propensissimo.*

Dn., IOHANNI OLAI Camerae curialis ibidem
Præfecto fidissimo.

Ephoris, Mecænatibus, Evergetis, Fautoribus,
Nutritijs & benefactoribus suis humili cordis
affectione suspiciendis & colendis

Hoc exercitium Academicum

officiose

dicat & offert

Respondens.

COLLEGII PHILOSOPHICI
DISPUTATIONIS SECUNDÆ

Respondente.

Dn... Andrea Ioannis Ulmenio,

Quæstio I.

An Philosophia possit judicare de ijs, quæ supra
naturam sint?

Negatur quia:

- A MNE mensurabile est proportionale suæ mensu-
ræ & vicissim.
- B Committere saltum à genere in genus est absurdum.
- C Ut serva Dominam: Sic philosophia Theologiam
revcrebitur.
- D Principiatum nullâ sui parte suo principio amplius
esse potest.
- E Mysteria Divina non sunt stultâ & stolidâ rationis.
nostræ decempedâ dimetienda & judicanda: Sed fi-
de tenenda.
- F Humana sapientia sub obsequio fidei est captivanda.
- G Ut fides in Theologia: Ita ratio in Philosophia intra
proprios suos limites manere debet.

Affirmatur quia:

1. Salvator jussit nos scrutari scripturas: Sed illud fit
humana ratione per temporum, locorum & perso-
narum circumstantias. E.
2. S. Paulus bortatur nos, ut probem⁹ spiritus: Sed hoc
contingit etiam subtili philosophiae ministerio.

3. Ipse filius Dei de Christo cum iudeis ratiocinat⁹ est
 4. Omnes disputationes Theologicae à philosophia diriguntur.
 5. Si logica possit discurrere de omnibus rebus E., philosophia.
 6. Philosophia agit de Deo, sed ille est supra naturam.
 7. Nihil tam altè possum, quod philosophiae ministerio, Et subtilis ingenij sagacitate non inveniatur.
respondeatur ad.
2. Scrutatio illa non est naturalis Et Philosophica: Sed debet esse spiritualis Et planè mystica.
 2. Probatio illa spirituum fit quidem admiriculo rationis philosophicæ: sed verâ fide in Christū nitētis.
 3. Christus quidem ratiocinatus est: sed adductis argumentis, ex sacrarum scripturarum medullâ peccatis.
 4. Diriguntur à philosophia instrumentaliter: sed à Theologia fundamentaliter Et principaliter.
 5. Utrumq; verum: sed nihil ad præsens negotium, cum mysteria ante Christum à seculis fuerint abscondita.
 6. Si quis distinxerit inter lumen naturæ Et revelationis, non multum habebit res difficultatis.
 7. Verum hoc est de rebus omnibus naturaliter: Sed falsum de Divinis mysterijs supernaturaliter.

II.

An Philosophia contrarietur Theologiae?

Negatur quia.

A Si sic, aut totaliter aut partialiter: Sed neutrum hoc
est. E.

W-

- B Verum vero non contrariatur: sed utraq; facultas
per se vera est, & verum considerat. E.
- C Unum contrarium alterum è subjecto expellit: sed
Philosophia Theologiam non è subjecto expellit. E.
- D Quod falsum est in philosophia sit verum interdum
in Theologia, fit illud naturaliter; hoc superna-
turaliter.
- E In omni subordinatione inter superiora & inferiora
natura quasi mutuam amicitiam esse voluit.
- F Si contrarietas aliquibi esse videatur, non est revera
sed apparens.
- G Deus est utriusq; Autor, sed is non est sibi ipsi con-
trarius.

Affirmatur quia.

1. *Est sapientia humana, quæ inflat & infatuat, ideoq;
stultitia coram Deo reputanda & rejicienda.*
 2. *Est sapientia carnis, quæ Deo inimica dicitur
Rom. 8. 22.*
 3. *D. Paulus horribiliter Collofenses, ne patientur se decipi
per philosophiam. Coll. 2. v. 8.*
 4. *Sapientes huj; mundi dicuntur occaecati, Rom: 1. 22.*
 5. *Est animarum nostrarum deprædatrix, à qua sum-
mopere nobis est cavendum.*
 6. *Est figmentum cordis humani primum ad malum
inde usq; ab adolescentiâ. Genes. 6. v. 5.*
 7. *Quâ talis non est ex fide, ideoq; peccatum abomi-
nabile.*
- Respondeatur ad*
8. *Solida philosophia non per se inflat & infatuat: Sed
veritatē intellectui; & virtutē appetitui instillat.*

2. Distingu. inter Subiectum occupans & Adjunctum occupatum.
3. D. Paulus non veram philosophiam; Sed sophisticam vocat deceptionem.
4. In iustificationis articulo, quæ fide Christum comprehendit cæca est omnis humana ratio.
5. Distingu. inter philosophos & philosophiam; inter ejus essentiam & existentiā; inter usum & abusum.
6. Concupiscentia in corde inclinat ad malum: Sed philosophia est in animo & illud fugit.
7. Ibi agitur de ciborum usu, quem si contra conscientiam adhibeas, nefandum peccas: ast hoc nihil ad philosophiam.

III.

An philosophia subalternetur Theologiæ?

Neg: quia.

- A Habent diversa objecta realissimè distincta: agit enim hæc de virtutibus spiritualibus; illa de intellectibus & moralibus.
- B Habent diversos fines: hæc supernaturalem & æternam; illa naturalē vel moralē quærit beatitudinem.
- C Habent diversa media: hæc credendo; illa speculando vel agendo finem suum assequitur.
- D Habent diversa subiecta: hæc partem animæ rationalis; illa appetitum sensitum primariò informat.
- E Habent diversa principia: hæc spiritus sancti moderamē; illa rest e ratiōis ductamē principaliter urget.
- F Habent diversos effectus: hæc hōines facit pios & Deo acceptos; illa duntaxat hominibus utiles & placentes.
- G Modus considerandi utrobiq; plūnè & per omnia est diversus.

Affir: quia,

1. Subalternans & subalternata disciplina idem quoall
rem habent objectum. Sic & hic fieri videtur.
2. Subalternata accidentalem duntaxat differentiam
addit objecto subalternantis. Sic quoque hic.
3. Principia subalternata sunt conclusiones subalter
nantis. ita hic etiam. Nam quod Theologia con
cludit philosophia assumit.
4. Est maxime utilis ad theologiac cognitionem. E.
5. Sacra scriptura non interpretabitur sine philosophia
6. Secunda tabula Decalogi nequit intelligi sine philo
sophia Practicâ.
7. Omnes disciplinæ subalternatae agunt de ente per
accidens; sic philosophia, cum sit multorum habi
tuum congeries.

Respond: ad

1. Non sufficit identitas subjecti nisi addatur idem
modus considerandi.
2. Differentia illa est extrinseca: sed formalis ratio,
qua haec discipline distinguuntur, est intrinseca.
3. Inter alia fides est principium theologiae: at illa non
seper indubitate assuitur a philosophis, nisi renatis.
4. Hinc potius philosophia est subalternas & theolo
gia subalternata.
5. Causa instrumentalis non est causa principialis.
6. Si dicas practicam subalternari Theologias sequitur
illam nullo modo posse addisci sine theologia; sin

Verò Theologiam Practicam, sequitur neminem esse
verè Christianum nisi philosophum.

7. Hoc non intelligendum esse de Ente per accidentem
resp. unius, sive per aggregationem: sed resp. causa.
^{IV.}

An philosophia sit Theologo necessaria?

Affir: quia

- A Theologi est redarguere contradicentes, sed hoc habet à philosophia.
- B Anteterritarij arguunt Trinitatem ex vi simplicitatis; infinitatis, singularitatis, & conditione syllogismi expositorij. Unde nemo se expediet, qui hæc non didicit.
- C Cum infirmi sint in Ecclesiâ, operæ premium est propter illos deliri hominis ineptias refutare, ne sapere videantur.
- D Ignorantia veræ Philosophiæ sapè fuit occasio magnorum errorum.
- E Theologi est ex professore explicare scripturam: at in eâ multa sunt quæ sine Philosophiâ per manifestam implicationem traduci nequeunt.
- F Species sine genere cognosci nequit: at sapè Philosophia tradit de genere aliquo, cuius speciem tradit Theologia.
- G Contra Photinianos librum naturæ adducimus: sed ille est Philosophia.

Neg. quia.

- 2. Si hoc sit verum, nemo esset Theologus nisi Philosophus.
- 2. Sequeretur Rationem Philosophicam plus praestare quam fidem.

3. Multi sunt verbi Divini præcones, qui ne minimum Philosophiae partem ad unguum callent.
4. Si habitus infusi sufficiant ad vitam aeternam; non opus est habitibus acquisitis.
5. Necessarium est altero, quo sine alterū esse nequit: sed Theologia potest esse sine philosophia E.
6. Ens necessarium est quod a nullo dependet: Sed philosophia aliunde dependet E.
7. Nulla res creata est necessaria E. nec philosophia.
Resp: ad.
1. Disting. inter Theologum professione & confessio-
ne: hunc sine accurata philosophia cognitione:
non illum esse posse statuimus.
2. Cibus est necessarius vita nostrâ, non tamen plus
on illi valet.
3. Hos non esse Theologos nisi confessione & verbo-
rum prædicatione liquet.
4. Distinguendum inter causas Principales & mi-
nistras.
5. Discernendū inter necessitatē, quae est ad esse & ad
benē esse: hanc non illam subintellectam volumus.
6. Si quis necessitatem absolutam ab Hypothetica dis-
creverit; consequentiæ ab expedientiâ, tollitur o-
mne dubium.
7. Resp. Dei omnes res creantis, sunt contingentes:
ratione vero suæ essentia vel existentiæ sunt neces-
sariae. Nam unūquodq; dum est, eo ipso cum est, ne
cessum est esse.

Am philosophiæ vocabulum pluribus modis:
accipiatur?

Affir: quia.

- A Strictissimè pro sola Metaphysica accipitur Arist. l. 4. Meth. c. 2. circa idem genus versatur Sophistica & Dialectica & Philosophia.
- B Strictè pro Physica & Metaphysicā conjunctim usurpatur. Arist. l. i. c. 4. Methaph. dicit tot esse partes philosophiæ, quot sunt genera substantiarum.
- C Latius pro scientijs speculativis: his enim principaliè tribuitur.
- D Specialiter pro philosophiâ Practicâ. Sic Plato in phædone dicit tunc Republicas esse beatas, si philosophi eas gubernent, aut qui gubernent philosopharentur.
- E Laxius adhuc pro disciplinis realibus capitur. Hinc Grammatica, Rhetorica, Poëtica & Logica non dicuntur ejus partes.
- F Generalius vicissim sumitur pro instrumentalibus & principalibus habitibus. Sic philosophia dividitur in Logicam, Naturalem & Moralem.
- G Omnia generalissimè adhibetur, prout includat etiam Mecanicas artes. Arist. Eth. 6. c. 7. Ubi Phidias nominat sapientem lapidum sculptorem, & polyclitum sapientem statuarium.

Neg: quia.

- 1. Unius signi una duntaxat significatio sufficere videtur.
- 2. Rhetoris est troporum luminibus uti: philosophi vero est propriè loqui.

3. Adamus primus nomenclaturaæ Autor, singulis rebus unum saltē indidit nomen, ut una res liberiū ab altera dignosceretur.
4. Multiplex vocum acceptio multiplicem, in disciplinis parit equivocationē & errorem.
5. Cum unaquaq[ue] disciplina proprium obtineat nōmē, non opus est proprium omittere & improprium substituere.
6. Veri philosophi est suos discipulos cum primis veritatem & virtutem docere: Sed hæres sunt simplices & sine verbarum ambigibus vel cryptis docendæ.
7. Hinc invidia verbum: Ars est cara, Aristotelis potius, quam veri & sinceri præceptoris candor ostenditur.

Resp: ad

1. Unius rei signatae quandoq[ue] plura sunt signa, ut pote hominis mortui erigitur monumentum; canuntur Threni, exculpuntur epitaphia &c.
2. Philosophi est propriè loqui in rerum generibus definiendis & Dividendis, ordinandis & concludendis, quoad poterit: Sed in aliorum opinionibus refutandis, tenetur populariter loqui & vulgus philosophorum sequi.
3. Unum s[ic]z. proprium, ut se Adam, Uxorem & Iam vocaret, non tamen negavit utrumq[ue] esse bonum.

B

metu

nem, animal rationale, risibile & disciplinarum
capax.

4. E. Qui distinctionum naturā non calluerit, non est Philosophus dicendus, nec docti nomen meretur.
5. Verum hoc est, cum aliqua disciplina ex professo inse tractatur: ast quando comparatur cum aliâ sibi cognatâ, commutantur sepe nomina.
6. Multæ distinctiones ex multis respectibus etiam unius rei oriuntur.
7. Aristoteles hoc dixit veritatis osoribus & ignorantiae sum pro sapientia lumine videntibus; non verò philosophia amantibus & Tironibus decoloribus.

COROLLARIA

I.

- AN Grammatica Autoribus autoritatem debeat? Affir:
2. An Rhetorica recte in Elocutionem & actionem tribuatur? Affir.
 3. An Rhetorica & Oratoria sint unū & idem? Neg. D.
 4. An Poëtica sit ars Effingendi orationē Ligatam? A.
 5. An Logica recte in inventione & judiciū dividatur? A.
 6. An Physica sit propriè scientia? Affir.
 7. An Arithmetica sit numerādi scientia? Affir.
 8. An Geometria sit bene metiendi scientia? Affir.
 9. An Musica Harmonica sit prior organicā? Affir.
 10. An virtus consistat in ορθωτι vel εγεωτι? A. pri. D.

